

Asia: VN/2383/2024

Lausuntopyyntö ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin uudistamista koskevista asetuseronnoksista

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

1. Asetuseronnoksen 12 §:ssä esitetään, että ammattikorkeakoululain 43 §:n 3 momentissa tarkoitettu perusrahoituksesta 95 prosenttia määräytyisi toiminnan laajuuden, laadun ja vaikuttavuuden perusteella ja 5 prosenttia muiden koulutuspolitiikan sekä tutkimus- ja kehittämisspolitiikan tavoitteiden perusteella (strategiaperusteinen rahoitus). Koulutuksen perusteella määräytyväksi rahoitusosuudeksi esitetään 75 % ja tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan perusteella määräytyväksi rahoitusosuudeksi 20 %.

Pidättekö esitettyä rahoitusperusteiden keskinäistä painoarvoa tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 1:

Tieteentekijät kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Tieteentekijöiden näkökulmasta kokonaisuutena on hyvä, että nyt esitetyt muutokset rahoitusmalliin ovat jokseenkin maltillisia, siksi valitsimme ”kyllä”. Vaikka kannatamme pitkällä aikavälillä merkittävämpiä muutoksia nykyiseen rahoitusmalliin ja pidämme ongelmallisena korkeakoulujen rahoituksen vahvaa tulosperusteisuutta, katsomme, että merkittävämmät muutokset on valmisteltava tutkittuun tietoon perustuen ja hyvin valmistellussa aikataulussa, jotta vältytään sellaisilta nopeilta muutoksilta, joihin korkeakouluilla ei olisi käytännössä mahdollisuutta valmistautua.

Tieteentekijöiden näkökulmasta on perusteltua, että TKI-toiminnan osuutta vahvistetaan maltillisesti aiemmasta.

2. Koulutuksen rahoitusosuuteen (13 §) esitetään lisättäväksi rahoitusosuus, joka perustuu uusiin opiskelijoihin, jotka eivät ole aikaisemmin suorittaneet Suomen koulutusjärjestelmän mukaista

korkeakoulututkintoa tai vastaanottaneet korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 2:

Ehdotukseen liittyy sekä negatiivisia että positiivisia huomioita, siksi valitsimme ”ei kantaa”. Ensinnäkin korkeakouluilla ei käytännössä ole mahdollisuuksia erotella opiskelijaksi hakevia sen perusteella, onko heillä aiempaa tutkintoa vai ei. Täten korkeakoulujen näkökulmasta kyseinen instrumentti on ongelmallinen, sillä niillä on hyvin vähän työkaluja tämän hallintaan. Toisaalta hyvänä muutoksena ehdotuksessa voidaan pitää sitä, että rahoitusta tulisi myös sisällä olevien (uusien) opiskelijoiden perusteella vs. nykyinen malli, jossa rahoitus määräytyy pääsääntöisesti jälkikäteen tulosten (erit. tutkintojen) perusteella.

3. Strategiaperusteisen rahoituksen (14 §) määräytymisperusteita esitetään muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin valtioneuvoston korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita tukeva osuus (ns. ohjelmarahoitus). Jatkossa strategiarahoitus perustuisi korkeakoulun strategiaa ja uudistumista tukevaan osuuteen.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 3:

Tieteentekijöissä katsomme, että rahoitusmallin tulee aidosti tukea korkeakoulujen profiloitumista oman strategiansa mukaisesti, sekä kannustaa korkeakoulujen väliseen yhteistyöhön. Täten ehdotettu muutos on oikeansuuntainen, mutta lisää tätä suuntausta tukevia ratkaisuja tarvitaan tulevaisuudessa.

4. Muuta lausuttavaa valtioneuvoston asetusluonnokseen

Vaikka pitkällä aikavälillä kannatamme merkittävämpiä muutoksia nykyiseen rahoitusmalliin ja pidämme ongelmallisena korkeakoulujen rahoituksen vahvaa tulosperusteisuutta, katsomme, että merkittävämmät muutokset on valmisteltava tutkittuun tietoon perustuen ja hyvin valmistellussa aikataulussa, jotta vältytään sellaisilta nopeilta muutoksilta, joihin korkeakouluilla ei olisi käytännössä mahdollisuutta valmistautua.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä

5. OKM asetuksen 1 §:ssä ja liitteessä esitetään koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteereiksi ja niiden painoarvoiksi seuraavia:

- 1. Ammattikorkeakoulussa aloittaneiden uusien ensikertaisten opiskelijoiden lukumäärä 3 %**
- 2. Ammattikorkeakoulussa suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä 56 %**

3. Avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa, erillisinä opintoina, maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettujen opintopisteiden yhteismäärä 5 %
4. Ammatillisen opettajankoulutuksen opintokokonaisuuden suorittaneiden lukumäärä 2 %
5. Korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella suoritettujen opintopisteiden määrä 1 %
6. Valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn vastauspisteiden yhteismäärä 3 %
7. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten määrä Suomessa vuosi valmistumisen jälkeen 2 %
8. Valtakunnallisen uraseurantakyselyn vastauspisteiden yhteismäärä 3 %

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 5:

Vaikka nopeita rahoitusmallin muutoksia ei ole mielekästä tässä hetkessä esittää (tästä syystä valitsimme ”ei kantaa”), haluamme korostaa, että suomalainen korkeakoulujen rahoitusmalli on kansainvälisesti vertailtuna poikkeuksellisen tulosperusteinen, minkä myös tämän kohdan indikaattorit osoittavat.

6. Uusien ensikertaisten opiskelijoiden lukumäärää koskevan uuden laskentakriteerin painoarvo olisi 3 %.

Tämä toteutettaisiin siirtona avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa, maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa, erillisinä opintoina ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettuja opintopisteitä koskevasta rahoitustekijästä, jonka painoarvo olisi esityksen mukaan 5 % (nykyisin 8 %).

Uusien esikertaisten opiskelijoiden lukumäärää koskevan laskenta suoritettaisiin viimeisen käytettävissä olevan vuoden (kesäkuun tilanne) toteutuman perusteella.

Pidättekö ehdotusta uudesta rahoitustekijästä tarkoituksenmukaisena?

Ei

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 6:

Ehdotukseen liittyy yksi positiivinen huomio, mutta enemmän negatiivisia, siksi valitsimme ”ei”. Kuten edellä toteamme, korkeakouluilla ei käytännössä ole mahdollisuuksia erotella opiskelijaksi hakevia sen perusteella, onko heillä aiempaa tutkintoa vai ei. Täten korkeakoulujen näkökulmasta kyseinen instrumentti on ongelmallinen, sillä niillä on hyvin vähän työkaluja tämän hallintaan. Ehdotus voi myös johtaa opiskelijoiden viiveeseen siirtyä opiskelemaan, sillä toisella mahdollisella hakukierroksella pääsymahdollisuus korkeakouluun heikkenee. Toisaalta hyvänä muutoksena ehdotuksessa voidaan pitää sitä, että rahoitusta tulisi myös sisällä olevien (uusien) opiskelijoiden perusteella vs. nykyinen malli, jossa rahoitus määräytyy pääsääntöisesti jälkikäteen tulosten (erit. tutkintojen) perusteella.

Avoimen amk-opetuksen, maahanmuuttajien valmentavan koulutuksen ym. painotuksen varsin merkittävä heikkeneminen on ristiriidassa yksilöiden, työelämän ja yhteiskunnan tavoitteiden ja tarpeiden kanssa. Korkeakoulujen intressi kehittää avointa opetusta ja jatkuvaa oppimista tuskin näillä toimin vahvistuu. Samanaikaisesti myös muilla tavoin heikennetään mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen, esim. aikuiskoulutustuen ja vuorotteluvapaan lakkauttamisen kautta. Täten jatkuvan oppimisen mahdollisuudet ovat monin eri toimin kaventumassa samaan aikaan, kun yksilöt, yhteiskunta ja työelämä kaipaavat osaamisen päivittämistä. Maahanmuuttajien valmentavan koulutuksen painotuksen tiukkeneminen on vahvassa ristiriidassa sen tavoitteen kanssa, että pyrkisimme tukemaan heidän kotoutumistaan ja työllistymistään aiempaa paremmin.

7. Ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä - rahoitustekijän painoarvon esitetään pysyvän ennallaan. Rahoitustekijän laskentaan esitetään tarkennuksia:

- **Ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärää painotettaessa tutkinnon suorittamisaikaa ja toisen saman tasoisen tutkinnon suorittamista koskeviin kertoimiin esitetään muutoksia. Momentin mukaan tutkintojen lukumäärää laskettaessa ammattikorkeakoululain 14 §:ssä tarkoitetussa tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 1,8 (nykyisin 1,5).**
- **Jos tutkinnon suorittanut on aiemmin suorittanut suomalaisessa korkeakoulussa alemman korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon, toista tutkintoa painotettaisiin lisäksi kertoimella 0,5 (nykyisin 0,7). Muut laskennan kertoimet pysyisivät ennallaan.**
- **Teknisenä muutoksena kerroinluokan 1 tutkintoja ei enää jatkossa listattaisi asetuksen liitteessä vaan ryhmään C (kerroin 1) sisältyisivät kaikki sellaiset tutkinnot, jotka eivät sisälly A (kerroin 3) tai B (kerroin 1,75). Muutos ei vaikuttaisi korkeakoulujen välisiin rahoitussuhteisiin, mutta sillä vältettäisiin tarpeeton asetusmuutos sopimuskauden aikana, mikäli käyttöön otetaan uusi tutkintonimike, joka ei sijoitu ryhmiin A tai B.**
- **Artenomi (AMK) -tutkinto nostettaisiin samaan kerroinluokkaan 1,75 muotoilija (AMK) -tutkinnon kanssa. Muihin kerroinluokkiin ei esitetä muutoksia.**

Pidättekö ehdotusta tavoiteaikakertoimen nostamisesta (1,8) tarkoituksenmukaisena?

Ei

Pidättekö ehdotusta toisen saman tasoisen tutkinnon kertoimen pienentämisestä (0,5) tarkoituksenmukaisena?

Ei

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 7:

Tavoiteaikakertoimen nostaminen vastaa tavoitetta koulutuksen läpäisyn vahvistamisesta ja on sinänsä hallitusohjelman valossa ymmärrettävä. Samalla ko. kertoimen nostoon liittyy haasteita etenkin opiskelijoiden toimeentulon ja hyvinvoinnin näkökulmasta, joihin korkeakouluilla on vain

rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa. Opiskelijoiden kohtaamat haasteet esimerkiksi hyvinvoinnissa, opiskelutaidoissa tai mahdollisuudessa keskittyä opintoihinsa, sekä välittömät toimeentuloon liittyvät ongelmat tuntuvat myös korkeakouluissa ja vaikuttavat negatiivisesti henkilöstön tilanteeseen kasvavana työmääränä ja heikentyneenä hyvinvointina.

Toisen korkeakoulututkinnon kertoimen laskeminen tulee vähentämään korkeakoulujen rahoitusta per tutkinto samalla, kun resurssit kasvavien opiskelijamäärien kanssa eivät muutenkaan nouse riittävästi tai samassa suhteessa. Täten korkeakouluilla on aitoja haasteita selviytyä koulutustehtävistään niukkojen resurssien puitteissa. Tällä on välittömät negatiiviset vaikutukset henkilöstön työskentelyyn ja hyvinvointiin. Lisäksi on huomioitava, että samanaikaisesti muilla tavoin heikennetään mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen, esim. aikuiskoulutustuen ja vuorotteluvapaan lakkauttamisen kautta. Jatkuvan oppimisen mahdollisuudet ovat siis monin eri toimin kaventumassa samaan aikaan, kun yhteiskunta ja työelämä kaipaavat osaamisen päivittämistä.

Korkeakoulujen rahoituksen yleiskuvasta toteamme, että nykyisillä tiedossa olevilla resursseilla on hyvin vaikea edetä kohti korkeakoulutuksen 50 % tutkintotavoitetta koulutuksen laadusta ja/tai henkilöstön hyvinvoinnista tinkimättä.

8. Rahoituslaskennassa avoimen opintopisteistä huomioitaisiin vain ne, joiden tekijällä suomalainen henkilötunnus.

Rajaus edellyttää tiedonkeruumuutoksia ja se tulisi voimaan v. 2024 suoritetuista opintopisteistä alkaen.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 8:

Sinänsä rajaus suomalaisen henkilötunnuksen omaaviin ei ole ongelma, sillä suomalainen henkilötunnus ei perustu kansalaisuuteen eikä siten rajaa esim. Suomessa oleskeluvalla tai vastaavalla asuvia tästä pois. Kuitenkin tiedonkeruumuutokset lisäävät korkeakoulujen hallinnollista työtä.

9. OKM asetuksen 2 §:ssä ja sen liitteessä esitetään tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan rahoitusosuuden laskentakriteerien tekijöiksi ja painoarvoiksi:

- 1. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolinen rahoitus 12 %**
- 2. Suoritettujen ylempien ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä 6 %**
- 3. Julkaisujen, julkisen taiteellisen ja taideteollisen tuotannon, audiovisuaalisten aineistojen sekä tieto- ja viestintä teknisten ohjelmien lukumäärä 2 %**

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 9:

Vaikka nopeita rahoitusmallin muutoksia ei ole mielekästä esittää (tästä syystä valitsimme ”ei kantaa”), haluamme korostaa, että suomalainen korkeakoulujen rahoitusmalli on erittäin tulosperusteinen. Vaikka TKI-intensiivisyyden vahvistaminen on perusteltua ja tarpeellista, haluamme samalla huomioida, että korkeakoulujen rahoitus on vahvasti kasaantuvaa siten, että hyvin rahoitushauissa pärjäävät korkeakoulut lisäävät samalla myös julkista rahoitustaan rahoitusmallin kautta. Tämä voi asettaa korkeakoulut keskenään kohtuuttomalla tavalla eriarvoiseen asemaan ja korostaa korkeakoulujen keskinäistä kilpailua.

10. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolista rahoitusta koskevan laskentakriteerin painoarvoa ehdotetaan nostettavaksi 12 %:iin (nykyisin 11 %).

AMK-profiloitumisrahoitus (10 miljoonaa euroa) siirrettäisiin osaksi laskennallista rahoitusta, mistä johtuen TKI-rahoitustoiminnan osuutta tulee nostaa. Nosto toteutettaisiin laskemalla työllistymistä 1 vuosi valmistumisen jälkeen koskevan laskentakriteerin prosenttiosuutta 2 %:iin (nykyisin 3 %).

Pidättekö ulkopuolista rahoitusta koskevan laskentakriteerin painoarvon nostamista tarkoituksenmukaisena?

Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 10:

Ehdotukseen sisältyy sekä myönteinen että kielteinen huomio, siksi valitsimme ”ei kantaa”. Vaikka TKI-intensiivisyyden vahvistaminen on perusteltua ja tarpeellista, haluamme samalla huomioida, että korkeakoulujen rahoitus on vahvasti kasaantuvaa siten, että hyvin rahoitushauissa pärjäävät korkeakoulut lisäävät samalla myös julkista rahoitustaan rahoitusmallin kautta. Tämä voi asettaa korkeakoulut keskenään kohtuuttomalla tavalla eriarvoiseen asemaan ja korostaa korkeakoulujen keskinäistä kilpailua.

11. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolista rahoitusta koskevan laskentakriteerin laskentaan esitetään muutoksia. Ulkopuolisesta rahoituksesta painotettaisiin kertoimella 1,3 niitä rahoituksia, jotka on ilmoitettu seuraavissa opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimusrahoitusta koskevan tiedonkeruun luokissa:

1. suoraan Euroopan unionilta tuleva puiteohjelmärahoitus tai muu laadullisesti kilpailtu EU-rahoitus;
2. muu EU-rahoitus;
3. ulkomaiset rahastot ja säätiöt;
4. kansainväliset järjestöt;
5. muu ulkomainen rahoitus;
6. kotimaiset yritykset;
7. ulkomaiset yritykset.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 11:

Ehdotukseen liittyy sekä myönteisiä että kielteisiä huomioita, siksi valitsimme ”ei kantaa”: Kannuste kansainvälisen tutkimusrahoituksen suuntaan on sinänsä hyvä ja ymmärrettävä TKI-intensiteetin vahvistamiseksi. Silti haluamme esittää samanaikaisen huolen siitä, että korkeakoulujen rahoitus on vahvasti kasaantuvaa, jolloin hyvin rahoitushauissa pärjäävät korkeakoulut lisäävät samalla myös julkista rahoitustaan rahoitusmallin kautta. Tämä voi asettaa korkeakoulut keskenään kohtuuttomalla tavalla eriarvoiseen asemaan ja korostaa korkeakoulujen keskinäistä kilpailua.

12. Julkaisutiedonkeruun luokkien laskentaan rahoituksessa ehdotetaan muutoksia. Luokkiin E1-E3, F ja I kuuluvien julkaisujen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 0,4. Luokat E1-E3, F ja I ovat:

- **yleistajuiset artikkelit lehdessä tai kokoomateoksessa sekä yleistajuiset blogikirjoitukset (E1);**
- **yleistajuiset monografiat sekä vertaisarvioimattomat tieteelliset erillisteokset (E2);**
- **yleistajuiset toimitustyöt (E3);**
- **julkinen taiteellinen ja taideteollinen toiminta (F);**
- **audiovisuaaliset aineistot ja tieto- ja viestintätekniset ohjelmat (I).**

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 12:

Ehdotukseen sisältyy sekä positiivisia että negatiivisia huomioita, siksi valitsimme ”ei kantaa”. Julkaisujen aiempaa tarkempi luokittelu on maltillinen askel siihen suuntaan, että TKI-toiminnan tulosten laatu voitaisiin huomioida TKI-indikaattoreissa. Muutos voi siis osaltaan kannustaa nostamaan ammattikorkeakouluissa harjoitetun TKI-toiminnan tieteellistä laatua. Ehdotettu luokittelu on kuitenkin edelleen varsin karkea, ja se vaatii jatkossa edelleen kehittämistä siten, että se huomioi yhtä aikaa erilaisten julkaisujen tekemisen vaativan ajan ja ammattikorkeakoulujen profiiliin mukaisen julkaisemisen kokonaistavoitteet. Kaiken kaikkiaan julkaisuindikaattorien kehittäminen täytyy tehdä maltillisesti ja harkiten, koska julkaisutoiminnan painotukset valuvat herkästi rahoitusmallista käytännössä alas jopa yksittäisten tutkijoiden arviointiin saakka, ja voivat näin olla ristiriidassa vastuullisen tutkijanarvioinnin kansallisen ja kansainvälisten suositusten kanssa.

Epäselvää on myös se, miten jatkossa ammattikorkeakoulujen julkaisutoiminta palvelee alueellista tehtävää. Alueellinen tehtävä onkin ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa jäänyt taustalle.

13. Korkeakoulujen vuosien 2025 ja 2026 rahoituksen laskentaan esitetään sisällytettäväksi muutosrajoitin.

Korkeakoulun rahoitus, joka ei sisällä strategiaperusteista rahoitusosuutta voisi vähentyä yhteensä enintään 3 prosenttia verrattuna edellisen vuoden rahoituksen tasoon, joka on suhteutettu rahoitusvuonna käytettävissä olevaan laskennalliseen rahoitukseen. Rajauksen laskennasta aiheutuva

mahdollinen alijäämä jaettaisiin korkeakoulusektoreittain korkeakoulujen kesken niiden rahoituksen suhteessa. Vastaava rajoitin oli voimassa vuosina 2021-2022.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 13:

Rahoituksen muutosrajoittimen sisällyttäminen on perusteltua, jotta mahdolliset rahoituksen muutokset pysyisivät kohtuullisina. Silti haluamme huomioida, että rahoituksen lasku ehdotetulla mallilla vaikuttaa negatiivisesti useampaan ammattikorkeakouluun, näistä mainittakoon erityisesti Kaakkois-Suomen AMK ja Haaga-Helia AMK, millä ennakoimme olevan negatiiviset vaikutukset henkilöstön työskentelyyn ja hyvinvointiin ko. työpaikoilla.

Muuta lausuttavaa ehdotuksesta

14. Arvionne ehdotuskokonaisuuden vaikutuksista korkeakouluille, korkeakoulujärjestelmälle ja yhteiskunnalle

Tieteentekijöiden näkökulmasta kokonaisuutena on hyvä, että nyt esitetyt muutokset rahoitusmalliin ovat jokseenkin maltillisia. Vaikka kannatamme pitkällä aikavälillä merkittävämpiä muutoksia nykyiseen rahoitusmalliin ja pidämme ongelmallisena korkeakoulujen rahoituksen vahvaa tulosperusteisuutta, katsomme, että merkittävämmät muutokset on valmisteltava tutkittuun tietoon perustuen ja hyvin valmistellussa aikataulussa, jotta vältetään sellaisilta nopeilta muutoksilta, joihin korkeakouluilla ei olisi käytännössä mahdollisuutta valmistautua.

Korkeakoulujen rahoituksen yleiskuvasta toteamme, että nykyisillä tiedossa olevilla resursseilla on hyvin vaikea edetä kohti korkeakoulutuksen 50 % tutkintotavoitetta koulutuksen laadusta ja/tai henkilöstön hyvinvoinnista tinkimättä.

Ensimmäistä korkeakoulututkintoa suorittavien opiskelijoiden painotukset sekä jatkuvan oppimisen ym. kannusteiden ja resurssien niukkeneminen voivat johtaa negatiivisiin vaikutuksiin sekä yksilöille että yhteiskunnalle, jos opiskelijoiden paine opintovalinnoistaan kasvaa entisestään ja toisaalta toisen tutkinnon suorittamisen, uudelleen kouluttautumisen tai muutoin osaamisen päivittämisen mahdollisuudet tiukkenevat. Tätä tematiikkaa on syytä seurata tarkasti.

Ehdotuksessa uudeksi rahoitusmalliksi on toimia TKI-intensiteetin vahvistamiseksi, ja ne ovat korkeakoulujen ja laajemmin yhteiskunnan kannalta pääosin perusteltuja, vaikka lausunnossa olemme esittäneet niihin myös kriittisiä huomioita.

15. Mahdolliset muut huomiot ehdotuskokonaisuudesta tai asetusluonnoksista

Vaikka esitetyn rahoitusmallin muutokset on haluttu pitää maltillisina, ehdotetun mallin kautta tuleva rahoituksen lasku osuu kipeästi etenkin Kaakkois-Suomen AMK ja Haaga-Helia AMK, millä ennakoimme olevan negatiiviset vaikutukset henkilöstön työskentelyyn ja hyvinvointiin ko. työpaikoilla. Muutosten vaikutukset ja aikataulu on todella tiukka etenkin mainittujen korkeakoulujen kohdalla ja korostaa selkeästi sitä, miten rahoitusmallin muutokset tulee tehdä yhteistyössä ja hyvässä aikataulussa siten, että korkeakouluilla on kohtuullinen aika valmistautua toiminnan muutoksiin, eikä niitä ajeta perusteettomasti ahdinkoon nopeiden muutosten myötä.

Muuta lausuttavaa työryhmän ehdotuksista

16. Työryhmä teki myös ehdotuksia, joita ei säädetä asetuksilla. Näitä olivat mm.:

- **Yliopisto- ja ammattikorkeakoululait mahdollistavat sen, että OKM voi myöntää korkeakouluille myös tuloksellisuusrahoitusta korkeakoulun tuloksellisen toiminnan perusteella. Työryhmä ehdotti, että laskennallisen rahoitusmallin ulkopuolella otettaisiin käyttöön korkeakoulujen kesken kohdennettava erillinen kannustepalkkio vaikeammin mitattavien toimien kohdalle (esimerkiksi työ- ja opiskeluhuvinvointi, johtaminen, sidosryhmäyhteistyö). Kannustepalkkiota ei välttämättä kohdennettaisi joka vuosi. Tarkasteltavat teemat voisivat myös vaihdella vuosittain.**
- **Työryhmä katsoi, että tarvitaan syvällisempää tarkastelua isoista järjestelmätason muutostarpeista, sitä tukevista rahoitus- ja ohjauskäytänteisistä sekä tarvetta uudistamisen tutkimukselliseen tukeen. Tutkimus- ja arviointitietoa hyödyntävä valmistelu tulisi käynnistää mahdollisimman pian.**

Mahdolliset huomiot työryhmän esittämistä muista ehdotuksista:

Tieteentekijöissä katsomme, että rahoitusmalliin tulisi sisältää henkilöstön hyvinvointia tukevia elementtejä.

Pitkällä aikavälillä kannatamme merkittävämpiä muutoksia rahoitusmallin kokonaisuuteen ja erityisesti, että vahvasta tulosperusteisuudesta edettäisiin kohti vakaampaa perusrahoitusta, joka mahdollistaisi korkeakouluille nykyistä vakaamman ja ennakoivamman rahoitusympäristön kehittämisen toimintaansa omia strategisia painopisteitä noudattaen. Rahoitusmallin tulisi myös nykyistä paremmin kannustaa korkeakoulujen väliseen yhteistyöhön. Merkittävämmät rahoitusmallin muutokset on kuitenkin tehtävä hyvin ennakoiden ja tutkittuun tietoon perustuen. Ylipäänsä kehoitamme, että rahoitusmalleja koskevassa valmistelussa otettaisiin nykyistä vahvemmin huomioon korkeakoulutusta käsittelevä tutkimus, jota tehdään sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Toivomme, että laajasti sidosryhmät kattava rahoitusmallityöryhmä jatkaa toimintaansa näiden kysymysten parissa mahdollisimman pian ja hyvissä ajoin ennakoiden tulevia rahoitusmalleja v. 2029 alkaen.

Lisätietoja:

Tero Karjalainen, puheenjohtaja (tero.karjalainen@tieteentekijat.fi)

Miia Ijäs-Idrobo, erityisasiantuntija (miia.ijas@tieteentekijat.fi)

Ijäs-Idrobo Miia

Tieteentekijöiden liitto - Tero Karjalainen, puheenjohtaja ja Miia Ijäs-Idrobo,
erityisasiantuntija